

La gran Revolució

OPINIÓ

EN EL CENTENARI DE LA REVOLUCIÓ RUSSA, AQUEST ANY PARLAREM DEL CONCEPTE DE REVOLUCIÓ. I POTSER ENS ADONAREM QUE HI HA HAGUT MENYS VERITABLES REVOLUCIONS DE LES QUE ENS PENSEM I QUE NO TOTES SÓN BEN BÉ EL QUE SEMBLEN

Potser la política ha fet servir el terme *revolució* d'una manera massa frívola, i ha anomenat revolucions canvis menors, que no han deixat gaire empremta. Un segle després de la Revolució russa, què en queda, de veritat? Potser quan algú faci la llista de les revolucions del segle XX, hi subratllarà amb més èmfasi alguns grans canvis en la societat i en la ciència que no pas aquests experiments ideològics que ha hagut de patir la humanitat en aquest període. Potser el segle XX serà més el dels canvis del paper de la dona en la societat (una revolució inacabada, però certament iniciada), els canvis en la medicina o en les telecomunicacions. I la seva transcendència no tan sols sobre la nostra vida sinó també sobre la nostra manera d'habitar el planeta seran molt més destacades que els efectes de la presa del Palau d'Hivern.

Si haguéssim de triar una gran revolució de veritat, en la història, d'aquelles que modifiquen de dalt a baix la vida de la humanitat, probablement estariem d'acord que va ser la revolució neolítica, el pas d'una humanitat de caçadors i recol·lectors a una humanitat de pagesos i ramaders. Per tornar-ne a trobar una altra de tanta transcendència haurem d'esperar probablement a la revolució industrial i potser, encara hi som massa a prop, a la revolució tecnològica del segle XX. Doncs quan parla d'aquesta gran revolució agrària de fa deu mil anys, Yoah Buval Harari, l'autor de la sorprenent *Sapiens*, de tant d'èxit, titula el capítol: "La gran estafa". La gran revolució, que figura que ens va permetre millorar la vida dels humans, és presentada com un retrocés espectacular, en tots els sentits. La vida de les persones va empitjorar, la mortalitat es va incrementar, la complexió física dels humans va anar enrere. Llavors, per què la humanitat va com-

VICENÇ VILLATORO
villatorolamolla@hotmail.com

prar aquesta gran estafa que era la revolució neolítica? Harari només hi veu una raó: va permetre un increment espectacular de la població. No tenia altre avantatge que aquest, permetre un salt endavant en el nombre d'humans sobre la terra.

Un altre estudiós de la revolució neolítica, Nathan Cohen, en el llibre *La crisi alimentària de la prehistòria* està d'acord amb aquesta tesi, però va un pas més enllà. Canvia l'ordre dels factors. La revolució neolítica, l'adopció de l'agricultura i la ramaderia, amb tants inconvenients per a l'espècie, no era la condició prèvia necessària per a un increment de població, sinó la resposta a

un increment previ de la població, que ja no es podia alimentar a través de la cacera i la recol·lecció. Si fa no fa, diria Cohen que els nostres avantpassats no van inventar ni descobrir l'agricultura, que els seus principis ja els eren coneguts, sinó que es van resignar a un mode de vida substancialment pitjor i més desagradable per tal de poder alimentar una població que ja havia crescut. Quan una manera de viure arriba a la saturació, quan ja hi ha més gent de la que pots alimentar d'aquesta manera, l'enginy humà adopta estratègies noves per tal de poder ser més, encara que no es visqui millor.

Podem projectar d'alguna manera aquesta seqüència a les altres grans revolucions de la humanitat, les de veritat? Certament, la revolució industrial coincideix amb una explosió demogràfica. N'és la causa o l'efecte? La revolució tecnològica actual coincideix també amb un increment exponencial de la població. És abans l'ou o la gallina? Aquest any que parlarem de revolucions, una constatació ben curiosa seria que les grans revolucions humanes no han buscat viure millor, sinó poder ser més, poder alimentar més població. I pot ser també que ara, com abans, no tinguem altra manera de continuar sent molts en el planeta, col·lapsat i escalfat, que canviar profundament la nostra manera de viure i adoptar-ne una de pitjor. Seria ben curiós que el veritable motor d'allò que anomenem progrés, i de totes les derivades que adopta, en la ciència i en la tècnica, no sigui viure millor sinó que sigui de fet la resposta de la nostra espècie al vell mandat, essencial i primordial, a la vida (i no tan sols a la vida humana): el creixeu i multipliqueu-vos.

Escriptor, guionista i crític d'art